

Summary in Polish

Rozprawa doktorska, *Dyskurs profesjonalnej mediacji dla rozwiązania konfliktu*, obejmuje problem badawczy, w jaki sposób profesjonalna mediacja jest zorganizowana i funkcjonuje w celu przekształcenia konfliktu w jego rozwiązanie. Rekonstruujemy odniesienia i interakcje, struktury treści-kontekstu oraz strategie przedmiotowe i podmiotowe, tematy i interakcje, strategie komunikacyjne i argumentację, rodzaje i formy aktów illokucyjnych, wartości i emocje, a także postawy i funkcje postaw nie tylko po to, aby zrealizować cel rozprawy, ale także, aby wygenerować know-how do zarządzania konfliktem za pomocą używanego języka.

Teorie zaangażowane w te badania i osadzone w lingwistyce tekstu i lingwistyce dyskursu to teorie tekstu (np. de Beaugrande, Dresseler, 1981; Swales, 1990) i teorie dyskursu, np. Causal Genetic Approach (Oukhvanova, 2016, 2018, 2020), krytyczna analiza dyskursu (np. Fairclough, 1995a, 1995b, Stubbs, 1983; van Dijk, 1991, Wodak i Meyer, 2001) oraz teoria aktów mowy, aktów komunikacyjnych Habermasa (1984), koncentrująca się na znaczącym modelu działania. Dzięki tym teoretycznym podstawom osiągnęliśmy cel i udzieliliśmy odpowiedzi na wszystkie pytania badawcze.

Wyniki badań przedstawione w naszej rozprawie pozwalają nam stwierdzić, że profesjonalna mediacja jest złożonym zjawiskiem, ideą i działaniem nie tylko jako koncepcja filozoficzna, psychologiczna i prawna, ale także jako byt językowy zdolny do przekształcania konfliktów w ich rozwiązanie. W tym względzie wyniki naszego badania zapewniają lepszy wgląd w naturę konfliktu i jego proces przekształcania się w rozwiązanie.

Nasza rozprawa składa się z części teoretycznej i empirycznej, poprzedzonych wstępem i zakończonych wnioskami. Część teoretyczna obejmuje trzy rozdziały, podczas gdy część empiryczna składa się z trzech rozdziałów poświęconych analizie danych, w których przedstawiono i omówiono wyniki. Pierwsze dwa rozdziały teoretyczne zawierają przegląd literatury związanej z mediacją i dyskursem. Trzeci rozdział teoretyczny przedstawia tło metodologiczne i opisuje operacyjne metody analizy zebranych danych. Wyniki naszych badań empirycznych omawiamy w rozdziałach 4, 5 i 6.

Pierwszy rozdział teoretyczny, *Mediacja z ukrytym konfliktem - perspektywa interdyscyplinarna*, koncentruje się na mediacji jako działalności profesjonalnej i na procesie mediacyjnym. Mediacja jako działalność profesjonalna obejmuje językową perspektywę

mediacji, filozoficzną perspektywę konfliktu, interpersonalną komunikacyjną perspektywę konfliktu, psychologiczną perspektywę konfliktu i mediacji oraz psychologiczną perspektywę emocji i postaw. Mediacja jako proces jest przedstawiona z interdyscyplinarnego punktu widzenia, tj. lingwistycznej perspektywy mediatora, typologii praktyk mediacyjnych, aktualnego prawa międzynarodowego dotyczącego mediacji profesjonalnej, psychologii dyskursywnej mediacji oraz filozoficznej perspektywy wartości i emocji w mediacji.

Drugi rozdział teoretyczny, *Architektura dyskursu*, zawiera przegląd literatury w trzech obszarach: teorii dyskursu o charakterze zarówno fenomenologicznym, jak i ideacyjnym, dyskurs jako idea i aktywność oraz integracyjne teorie dyskursu. Pierwszy obszar obejmuje ontologiczne podejście do definicji dyskursu, semiologię i teorie semiotyczne, teorie językowo-semiotyczne oraz krytyczne podejście do dyskursu (CDA). Drugi obszar obejmuje teorię tekstu jako część teorii dyskursu, teorie modelowania komunikacji, pragma-dialektyczne modele narracji argumentacyjnej i teorie reprezentacji, teorię reprezentacji społeczności dyskursu oraz gatunkową teorię dyskursu. Trzeci obszar odnosi się do integracyjnych teorii dyskursu jako aktywności, teorii aktywności społecznej Habermasa, teorii działania tekstowego Fairclougha i przyczynowo-genetycznej integracyjnej perspektywy Profesor Iriny Oukhvanovej, podejścia i teoretycznego modelowania różnych dyskursów.

Rozdział trzeci, *Metodologiczne podejścia do analizy praktycznej*, składa się z dwóch części: omówienia podstaw metodologicznych i opisu projektu badawczego. Pierwsza część obejmuje sześć metodologicznych perspektyw badawczych, paradygmat badań jakościowych oraz rekonstrukcję jako podstawową metodę badawczą i metodę dyskursu argumentacyjnego. Druga część opisuje próbę badawczą, praktyczne problemy badawcze, techniki zbierania danych oraz procedurę analizy empirycznej.

Czwarty rozdział empiryczny, *Rekonstrukcja i modelowanie profesjonalnego dyskursu mediacyjnego w ramach jego dychotomii organizacja i funkcjonowanie - mediacje rodzinne i biznesowe*, koncentruje się po pierwsze na rekonstrukcji treści-kontekstu w oparciu o reprezentację dyskursu za pomocą kategorii tekstowych zaktualizowanych w elementach strukturalnych mediacji w ramach omawianych dychotomii, po drugie na rekonstrukcji tematów i relacji w elementach strukturalnych mediacji, a po trzecie na rekonstrukcji dychotomii „strategie ukierunkowane na obiekt-podmiot” jako analiza weryfikacyjna. Rozdział 6 kończy się integracyjnym modelem funkcjonalnym dyskursu mediacyjnego jako zjawiska, idei i aktywności w ramach przyczynowego podejścia genetycznego (CGA) i przyczynowego modelowania genetycznego (CGA).

Rozdział piąty, *Rekonstrukcja procesu mediacji jako działania - mediacje rodzinne i biznesowe*, koncentruje się na związkach między tematami mediacji a interakcją, strategiami komunikacji mediacyjnej a argumentacją oraz aktami mowy w mediacji, z naciskiem na rodzaje i formy aktów illokucyjnych.

Rozdział szósty, *Rekonstrukcja procesu mediacji jako działania poznawczego, afektywnego i behawioralnego - mediacje rodzinne i biznesowe*, opiera się na aksjologicznej i psychologicznej analizie dyskursu mediacyjnego. Pierwsza z nich koncentruje się na rekonstrukcji wartości i emocji w procesie mediacji, podczas gdy druga skupia się na rekonstrukcji postaw i funkcji postaw w mediacji.